

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Чобіток В.І., кандидат економічних наук, доцент
Українська інженерно-педагогічна академія, Україна**

В статті розглянуто проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності на вітчизняних промислових підприємствах. Визначено взаємозв'язок розвитку держави від ефективної роботи промислових підприємств за умови проведення ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності. Визначено, що стан вітчизняної економіки вимагає не тільки оновлення, а структурних змін усієї системи господарського пристрою, і, передусім, створення умов для розвитку промислового виробництва на інноваційно-інвестиційній основі. Автором запропоновано алгоритм формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств, що включає в себе оцінку інноваційної та інвестиційної складової діяльності промислового підприємства. Формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств дасть можливість керівникам підприємств та інвесторам формувати ефективні рішення. Система оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств повинна розроблятися за певною методикою, що забезпечуватиме контрольованість і керованість внутрішніх та зовнішніх факторів.

Ключові слова: інновації, інвестиції, промислове підприємство, інноваційно-інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку інтеграційних процесів, що характеризуються глобалізацією, активізацією інноваційно-інвестиційного середовища, дають можливість вітчизняним промисловим підприємствам виходити на світовий ринок і забезпечують доступ інвесторів до національного ринку. Розвиток вітчизняних підприємств завдяки інноваційно-спрямованому інвестуванню створює підґрунтя для підвищення їх конкурентного стану.

Процеси трансформації економічних і ринкових відносин, що характеризуються зміною середовища, загостренням і посиленням конкурентної боротьби, вимагають від керівництва промислових підприємств формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств з метою підвищення їх конкурентного стану, завоювання нових ринків та інше.

Більшість вітчизняних промислових підприємств не відповідає вимогам ринкової економіки, що зумовлює необхідність розробки ефективного механізму формування системи оцінки їх інноваційної та інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними й методичними аспектами формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності займалися такі науковці, як І. Бланк [2], І. Бузько [3], О. Вартанова [3], О. Вівчар [1], С. Глухова [9], Г. Голубенко [3], Є. Гончаров [5], М. Дорош [8], Г. Захарчин [5], О. Кузьмін [1,4], С. Князь [1,4], Л. Мельник [1], О. Мних [5], В. Некрасов [7], О. Пархоменко [6], А. Ребенок [8] В. Рубан [7], Є. Сахно [8], Ю. Федорова [6], М. Чорна [9], О. Чубукова [7], Н. Чухрай [10] та ін.

Незважаючи на спектр питань, що охоплені дослідженнями вчених, залишаються недостатньо опрацьованими проблеми формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, що впливає на рівень їх конкурентного стану.

Метою роботи є розробка методичного підходу до формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в сучасних умовах.

Основні результати дослідження. Розвиток держави в сучасних умовах значною мірою визначається темпами розвитку вітчизняних промислових підприємств як одних з пріоритетних. В свою чергу, розвиток вітчизняних промислових підприємств залежить від механізму підвищення ефективності інноваційно-спрямованих інвестицій у їх діяльність, складовою частиною яких є обґрунтоване забезпечення зростання ефективності взаємопов'язаних інвестиційних та інноваційних процесів.

Формування інноваційно-спрямованого інвестування як напряму розвитку підприємства може стати реальною основою відтворювального процесу усіх рівнів управління, починаючи з окремого підприємства і завершуючи народним господарством в цілому.

Нині проблемам в сфері інноваційно-спрямованого інвестування промислових підприємств приділяється пильна увага, проте, як показують дослідження багатьох науковців, ефективність отриманих результатів поки що залишається низькою, оскільки в основному всі дослідження зачіпають планово-ринковий тип структурної модернізації промислового сектора економіки і інтенсифікації інноваційно-інвестиційного шляху розвитку.

Стан вітчизняної економіки вимагає не тільки оновлення, а структурних змін усієї системи господарського пристрою, і, передусім, створення умов для розвитку промислового виробництва на інноваційно-інвестиційній основі, що особливо важливо в умовах жорсткої конкурентної боротьби за технологічні переваги економіки в майбутньому. Таким чином, активізація інноваційних процесів та пошук шляхів поліпшення їх інвестиційного забезпечення сприятиме економічному розвитку підприємств та зміцненню їх виробничого потенціалу.

Проблеми, що виникають при проведенні ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності пов'язані з загостренням конкуренції на інвестиційному ринку та посилюється їх специфікою, а саме: тривалий цикл інноваційно-інвестиційних проектів, недостатність джерел фінансування, необхідність обґрунтування пріоритетів при розподілі ресурсів та інше.

Основні недоліки в інноваційно-інвестиційних проектах проявляються у недостатньому врахуванні перспективної потреби в продукції, неправильному визначенні вартості залученого капіталу, недостатньому економічному обґрунтуванні проектних рішень при розрахунках економічної ефективності [5].

Вітчизняним промисловим підприємствам необхідно комплексно аналізувати та оцінювати інноваційно-спрямовані інвестиції, що дасть змогу сформувати та прийняти ефективні управлінські рішення щодо доцільності їх впровадження та реалізації.

Поняття інвестиції та інновації мають зв'язок, а саме: інновації не можуть створюватися без вкладень інвестиційних ресурсів, а інвестиції мають економічний зміст тоді, коли спрямовані на реалізацію певної ідеї, що сприяє отриманню додаткового прибутку [8].

Найважливішим елементом інноваційно-спрямованого інвестування є ресурсне забезпечення проектів і відповідних програм, але основна проблема завжди стоїть у пошуку джерел фінансування. Інвестори, перед тим, як здійснити прямі вкладення чи надати кредит, ретельно досліджують та аналізують діяльність промислового підприємства, контролюють його імідж, перевіряють кваліфікацію менеджерів і працівників та інше, а потім розглядають та оцінюють бізнес-план, ефективність проекту тощо. Важливим елементом інноваційно-інвестиційного механізму з позиції його тактичної формалізації є формування оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислового підприємств (рис. 1).

Основний капітал нині перебуває в комерційних банках, приватних підприємствах, а також іноземних інвесторів, що працюють переважно у сфері швидкого обертання коштів. Але нестабільність законодавчо-нормативної бази та політичного стану в країні відвертають інвесторів [3].

З метою формування оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислового підприємств необхідно керівництву постійно моніторити показники їх конкурентного стану за цими результатами можна оцінити рівень доцільності проведення інноваційно-спрямованого інвестування та визначити, які саме нововведення та розмір їх фінансування потрібні промислового підприємству.

Промисловим підприємствам необхідно комплексно аналізувати та оцінювати ефективність інноваційно-спрямованих інвестицій, що дасть змогу прийняти управлінські рішення щодо доцільності їх впровадження та реалізації.

Найважливішим елементом формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств є ресурсне забезпечення проектів і відповідних програм, але основна увага повинна приділяється пошуку джерел їх фінансування.

Багато виробничих приміщень і устаткування промислових підприємств простоє, причиною цьому є: застарілі машини, морально і фізично зношене обладнання. Це позбавляє вітчизняні машинобудівні підприємства замовлень, підсилює безробіття і залежність від зовнішніх постачальників [10].

Для вирішення цих питань необхідно, щоб вітчизняна техніка не поступалася іноземній за своїми параметрами, була конкурентоспроможною, але для цього необхідні інноваційно-спрямовані інвестиції. В умовах обмеженості інвестиційних ресурсів актуальною є проблема вибору пріоритетних напрямків інвестування, що мають сприяти забезпеченню сталого розвитку промислових підприємств. В сучасних умовах функціонування таким пріоритетним напрямом стають інновації.

У результаті дослідження стосовно діяльності промислового підприємства інновації розглядають як технічні, організаційні, економічні та управлінські зміни, спрямовані на удосконалення виробничого процесу або його повної зміни, з метою забезпечення та підвищення конкурентоспроможності.

У результаті дослідження існуючих класифікацій інновацій виявлено значні класифікаційні ознаки, а саме: конкурентоспроможні технології, продукція та послуги, а також, організаційно-технічні рішення адміністративного, комерційного або іншого характеру. Ці ознаки можуть призводити, до збільшення прибутку, задоволення ринкового попиту та впровадження новизни [5].

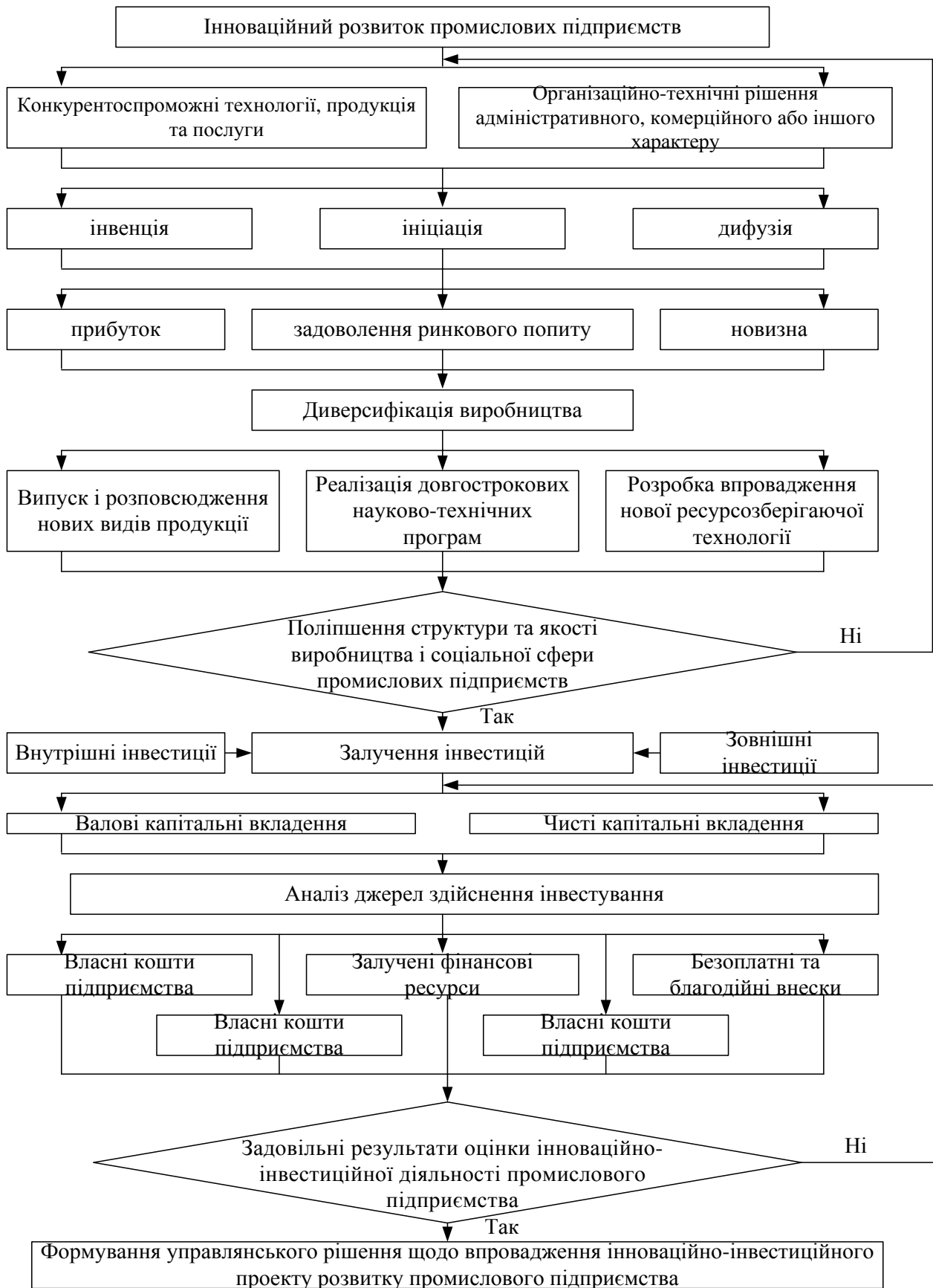

Рисунок 1 – Алгоритм формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств

Отже, лише формування системи оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств з урахуванням найважливіших елементів дасть змогу досягти високого рівня

економічного розвитку промисловим підприємствам і повинна враховувати такі складові: формування інноваційно-інвестиційних програм та заходів щодо їх реалізації; формування координуючих органів та ефективного механізму стимулювання інноваційної діяльності; механізм ресурсного забезпечення відповідних програм та проектів; стабільну законодавчо-нормативну базу щодо створення сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату в країні; стабільну політичну ситуацію; впровадження науково-технологічних досягнень та забезпечення конкурентоспроможної продукції промислових підприємств.

За умов обмеженості інвестиційних ресурсів стає проблема вибору пріоритетних напрямів інвестування, що сприяють підвищенню ефективності промислового виробництва. Назріла потреба в активізації інноваційно-спрямованого інвестування у розвиток вітчизняних промислових підприємств з метою збереження позитивних тенденцій та забезпечення подальшого стійкого їх зростання.

Висновки. Отже, система оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств повинна розроблятися за певною методикою, що забезпечуватиме контрольованість і керованість внутрішніх та зовнішніх факторів. Сукупність цих факторів є складовим елементом внутрішніх функціональних сфер формування конкурентних переваг і саме вона дозволить промислового підприємству випередити своїх конкурентів. Але промислового підприємству в сучасних умовах доцільно також приділяти увагу удосконаленню товарів, сервісному обслуговуванню, створенню іміджу тощо.

Усе вище перелічене дозволить промислового підприємству забезпечити стабільне отримання прибутку та підвищувати конкурентоспроможність за рахунок інноваційно-спрямованого інвестування.

Література

1. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств : моногр. / О.Є. Кузьмін, С. В. Князь, О. Й. Вівчар, Л. І. Мельник ; за наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. – Стрий ТзОВ «Укрпол», 2005. – 250 с.
2. Бланк І. А. Основи інвестиційного менеджменту. / І. А. Бланк. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. – 536 с.
3. Бузько І. Р. Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства : моногр. / І. Р. Бузько, О. В. Вартанова, Г. О. Голубенко. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002. – 176 с.
4. Кузьмін О. Є. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств : моногр. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь [та ін.] / [за ред. О.Є. Кузьміна.] – Стрий : ТзОВ «Укрпол», 2005. – 250 с.
5. Мних О.Б. Особливості інноваційно-організаційного розвитку регіональної економіки в умовах поглиблення кризи / О.Б. Мних, Г.М. Захарчин, Є.В. Гончаров // Журнал «Регіональна економіка». – 2011. – №4. – С.132-139.
6. Пархоменко Е. С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятий приборостроительной и электротехнической отраслей промышленности Украины / Е. С.Пархоменко, Ю. В. Федорова // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2007. – Випуск 234: В 4 т. – Т. III.– С. 771-780.
7. Рубан В. Инновационная модель стратегического развития Украины: методология и опыт / В. Рубан, О. Чубукова, В. Некрасов // Экономика Украины. – 2003. – № 6. – С.14-19.
8. Сахно Є. Ю. Системні аспекти управління інноваційно-інвестиційними проектами стратегічного розвитку підприємства : монографія для наукових та промислових організацій і вищих навч. закл. освіти / Є. Ю. Сахно, М. С. Дорош, А. В. Ребенок – Чернігів : Чернігівський держ. ін-т економіки і управління, 2008. – 260 с.
9. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : моногр. / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210 с.
10. Чухрай Н. І. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове і логістичне забезпечення. : моногр. /Н. І. Чухрай.- Л.: Вид-во НУ «ЛП»,2002.- 315 с.

References

1. Aktyvizuvannya investytsiynoyi ta innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv : monohr. / O.Ye. Kuz'min, S. V. Knyaz', O. Y. Vivchar, L. I. Mel'nyk ; za nauk. red. prof., d-ra ekon. nauk O. Ye. Kuz'mina. – Stryu TzOV «Ukrpol», 2005. – 250 s.

2. Blank I. A. Osnovy investytsiynoho menedzhmentu. / I. A. Blank. – K. : El'ha-N, Nika-Tsentr, 2001. – 536 s.
3. Buz'ko I. R. Stratehichne upravlinnya investytsiyamy ta innovatsiyna diyal'nist' pidpryyemstva : monohr. / I. R. Buz'ko, O. V. Vartanova, H. O. Holubenko. – Luhans'k : Vyd-vo SNU im. V. Dalya, 2002. – 176 s.
4. Kuz'min O. Ye. Aktyvizuvannya investytsiynoyi ta innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv : monohr. / O. Ye. Kuz'min, S. V. Knyaz' [ta in.] / [za. red. O.Ye. Kuz'mina.] – Stryy : TzOV «Ukrpol», 2005. – 250 s.
5. Mnykh O.B. Osoblyvosti innovatsiyno-orhanizatsiynoho rozvytku rehional'noyi ekonomiky v umovakh pohlyblennya kryzy / O.B. Mnykh, H.M. Zakharchyn, Ye.V. Honcharov.// Zhurnal «Rehional'na ekonomika".- 2011.-#4.- S.132-139.
6. Parkhomenko E. S. Otsenka ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyy pryborostroytel'noy y elektrotekhnicheskoy otrasley promyshlennosti Ukrainy / E. S.Parkhomenko, Yu. V. Fedorova // Ekonomika: problemy teoriiy ta praktyky: Zb. nauk. prats'. – Dnipropetrovs'k: DNU. – 2007. – Vypusk 234: V 4 t. – T. III.– S. 771-780.
7. Ruban V. Ynnovatsyonnaya model' stratehicheskoho rozvytyya Ukrainy: metodolohyya y opyt / Ruban V., Chubukova O., Nekrasov V. // Ekonomyka Ukrainy. – 2003. – # 6. – S.14-19.
8. Sakhno Ye. Yu. Systemni aspekty upravlinnya innovatsiyno-investytsiynomy proektamy stratehichnoho rozvytku pidpryyemstva : monohrafiya dlya naukovykh ta promyslovykh orhanizatsiy i vyshchyykh navch. zakl. osvity / Ye. Yu. Sakhno, M. S. Dorosh, A. V. Rebenok. – Chernihiv : Chernihivs'kyy derzh. in-t ekonomiky i upravlinnya, 2008. – 260 s.
9. Chorna M. V. Otsinka efektyvnosti innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv : monohr. / M. V. Chorna, S. V. Hlukhova. – Kharkiv : KhDUKhT, 2012. – 210 s.
10. Chukhray N. I. Formuvannya innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva: marketynhove i lohichne zabezpechennya. : monohr. /N. I. Chukhray. – L.: Vyd-vo NU «LP»,2002. – 315 s.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2017.